

НОВИ САД - На данашњи дан 1893. године рођен је српски писац Милош Црњански, изузетан стилиста, једна од најбитнијих појава српске књижевности уопште. Дипломирао је на Филозофском факултету у Београду. Школовао се и у Бечу и Паризу. Осим књижевног рада бавио се професуром, журналистиком, а од 1928. запослен је у Прес бироу владе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (доцније Југославије). Већином се налазио при дипломатским представништвима на страни. Други светски рат га је затекао у Риму, одакле се преко Лисабона запутио у Лондон. Из емиграције се вратио у отаџбину 1965. У роману "Сеобе", чији је први део написао 1929. а други 1962. описивао је трагично расејање Срба на широким просторима Средње Европе и Јужне Русије. Дело је настало на реалним историјским основама.

Његова поетска остварења сматрају се непревазиђеним. Остала дела: романи "Дневник о Чарнојевићу", "Кап шпанске крви", "Код Хиперборејца", "Роман о Лондону", песме "Лирика Итаке", "Ламент над Београдом", новела "Прича о мушком", драме "Маска", "Конак", "Никола Тесла", путописи "Љубав у Тоскани", "Књига о Немачкој", "Наша небеса", "Наше плаже на Јадрану", "Бока Которска". По повратку у Београд објавио је "Ембахаде".

1685- Рођен је италијански композитор Ђузепе Доменико Скарлати, виртуоз на чембалу. Компонувао је више од 550 композиција за чембало, чувених соната у једном ставу, такозваног Скарлатијевог сонатног облика, употребљавајући нову технику с бриљантним резултатима. Развио је богату чембалистичку технику и утицао на клавирске композиторе, посебно у Шпанији и Енглеској.

1759- Рођен је француски револуционар Жорж Жак Дантон, вођа радикалне групе монтањара у Француској револуцији, који је 14. јула 1789. предводио побуњенике у нападу на париску тамницу Бастиљу. Као све вође револуције био је принципијелан противник монархије, али се противио револуционарном терору, због чега се сукобио с вођом јакобинаца Максимилијаном Робеспјером. Залагао се за споразум с крупном буржоазијом и за мир са Енглеском. Био је министар правде и организатор отпора против стране интервенције, а у критичним ситуацијама је лично предводио борбу због чега је био популаран. У јеку јакобинског терора Робеспјер га је 1794. оптужио за покушај обнављања монархије и послао на гиљотину.

1826- Рођен је мађарски политичар Лајош Мочари, оснивач и председник опозиционе Независне странке Мађарске, дугогодишњи посланик и борац за равноправност свих народности Угарске. Био је посланички кандидат српских радикала, тријумфално дочекиван у Новом Саду и другде у Војводини.

1842 -Рођен је руски сликар Василиј Васиљевич Верешчагин, који је мајсторство највише исказао инспиришући се ратним мотивима. Сликаство је учио на Академији у Петрограду, а усавршавао у Паризу. Посебно су запажене његове монументалне композиције из Руско-турског рата 1877-1878, скице из војничког живота и реалистичне студије типова и пејзажа.

1863- У Женеви је почела четвородневна међународна конференција 14 земаља на којој је основан Црвени крст и објављени принципи који су 1864. послужили као основа за усвајање Женевске конвенције о заштити жртава рата.

1896- У Адис Абеби је потписан мировни споразум Италије и Етиопије. Италија је тада покушала да освоји Етиопију али је страховито поражена у бици код Адуе. Мировни споразум потписан исте године у Адис Абеби означио је признање суверености древног етиопског царства од стране Италије.

1905- Током неуспеле револуције у Русији, радници су у Петрограду основали први Совјет.

1905- Шведски краљ Оскар II признао је и формално сувереност Норвешке, односно одрекао се права на престо те земље, на основу договора у Карлштаду. До тада Норвешка се налазила у персоналној унији са Шведском. На престо Норвешке ступио је под именом Хакон ВИИ, принц Карл из данске краљевске породице. До Наполеонових ратова Норвешка се налазила под Данском, а од 1815. под Шведском.

1916 -Рођен је француски државник Франсоа Митеран, који је као први социјалиста у мају 1981. изабран за председника Француске, оставши на том положају 14 година. Рођен је у изразито конзервативној дубоко религиозној породици. Од младалачког десничарског става временом је постао неприкосновени челник француских социјалиста. Током Другог светског рата извесно време налазио се у апарату владе маршала Петена, а потом је постао један од предводника француског Покрета отпора. У свету политике упадљиво се издвајао и чињеницом да је био ретко учен и истанчан интелектуалац. Био је министар у низу влада, а од 1971. предводио је Социјалистичку партију Француске, да би почев од 1981. током два мандата био председник Француске.

1917- Бразил је објавио рат Немачкој у Првом светском рату.

1919- Рођен је ирански шах (цар) Мохамед Реза Пахлави, монарх Ирана од 1941. до 1979. када је збачен у побуну исламиста под вођством ајатолаха Рухолаха Хомеинија. Владао је аутократски, што је 1953. изазвало уставну кризу. Тада је емигрирао, не пристајући на политику председника владе и вође Националног фронта Мохамеда Мосадека, али је после само десетак дана повратио власт захваљујући интервенцији војске организоване уз снажну подршку САД. После његовог збацивања јануара 1979. монархија је укинута и у Ирану је уведена нека врста исламске теократије.

1921 - На смрт вешањем је осуђен члан комунистичке терористичке организације "Црвена правда" Алија Алијагић, који је 21. јула 1921. убио министра унутрашњих послова Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца Милорада Драшковића. Повод за атентат био је Закон о заштити државе уперен против комуниста, познат као "Обзнана", донет крајем 1920. којим је комунистичка делатност забрањена као терористичка и антидржавна.

1955- Скупштина Аустрије је, дан после одласка последњих савезничких окупационих војника, прогласила Декларацију о сталној неутралности те земље.

1961 - Шведска краљевска академија донела је одлуку да српском писцу Иви Андрићу додели Нобелову награду за књижевност, за дело "На Дрини ћуприја", као и за свеукупан његов књижевни рад. У најужем избору су се тада, поред Андрића, налазили и енглески писци Лоренс Дарел и Грем Грин, Американац Џон Штајнбек и Италијан Алберто Моравија. Награда му је додељена у Стокхолму 10. децембра 1961. на пригодној свечаности, у дворани Концертне палате Шведске краљевске академије.

1961 - Умро је Милан Стојадиновић, српски политичар, економски стручњак, универзитетски професор. Дипломирао је на Правном факултету у Београду а докторирао из области финансија 1911. Након специјализација у Немачкој, Енглеској и Француској, извесно време налазио се на обуци у француском Министарству финансија. Службеник Министарства финансија Краљевине Србије постаје 1914. а начелник Главног државног рачуноводства 1918. Приватни намештеник Енглеске трговачке банке у Београду је од 1918. Министар финансија био је од 1922. до 1926, с прекидом, и 1934. и 1935. Председник Владе и министар иностраних послова Краљевине Југославије је од јуна 1935. до фебруара 1939. Био је члан Радикалне странке и њеног Главног одбора.

Оснивач је Југословенске радикалне заједнице и њен председник. Биран је за посланика 1923, 1925, 1927, 1935. Био је члан Сената. На инсистирање Британије смењен с места председника владе и стављен у конфинацију а убрзо је прогнан. Други светски рат провео је у британском заточеништву на острву Маурицијус у Индијском океану. Био је акционар, председник, и члан управних одбора: Радио-Београда, Српског бродарског друштва, Стандард Електрика, Издавачког концерна "Време", председник "Ротари" клуба. У Буенос Ајресу, где је живео од Другог светског рата до смрти 1961. издавао је лист за финансијска питања "Ел Економист" и био је саветник аргентинских власти. Активно се бавио публицистиком, аутор је аутобиографске књиге: "Ни рат, ни пакт".

1972 - Умро је руско амерички конструктор авиона и хеликоптера Игор Иванович Сикорски, један од најзначајнијих пионира авијације, који је хеликоптер конструисао још 1908. а 1913. први је изградио авион с више мотора. Његове велике летелице су га прославиле у Првом светском рату, посебно авион "Иља Муромец" с четири мотора по 55 коњских снага. После емигрирања у САД наставио је да конструише вишемоторне авионе за интерконтиненталне летове, а изради хеликоптера се вратио 1939. усавршавајући их током Другог светског рата и касније.

1976 - Генерална скупштина УН је једногласно осудила апартејд и позвала владе земаља чланица да забране све контакте с Транскејом (бантустан-резерват, који је тада формално проглашен за независну државу).

1979 - Председника Јужне Кореје Парк Чунг Хија је убио шеф његове безбедности Ким Је Кју.

1994 - Израел и Јордан су потписали споразум, којим је после 40 година формално окончано ратно стање између две суседне земље.

1995 - На Малти је убијен вођа палестинске терористичке исламске организације "Исламски џихад" Фати Шкаки, који је планирао мноштво напада у којима су убијене десетине Израелаца.

1998 - Председници Перуа и Еквадора потписали су формалну декларацију којом је решен погранични спор двеју јужноамеричких земаља, настао још почетком 19. века,

због којег су више пута ратовале.

2000- Савезна Република Југославија постала је пуноправни члан Пакта за стабилност Југоисточне Европе.

2002- Припадници руских специјалних снага упали су у московско позориште "Дубровка" и ликвидирали свих 50 чеченских терориста који су пуних 60 часова држали око 800 гледалаца као таоце уз претњу да ће подићи у ваздух и себе и све присутне уколико руске власти не обуставе војне операције у Чеченији и не повуку се из те аутономне руске републике. Приликом упада у позориште руских снага безбедности погинуло је 128 талаца и 50 терориста.

2004- Израелски Кнесет (скупштина) одобрио је план председника владе Аријела Шарона о повлачењу израелских насељеника из појаса Газе и делова Западне обале, окупираних 1967.

2007- Окружни суд у Београду рехабилитовао је Слободана Јовановића, стручњака за уставно право, професора Правног факултета у Београду, председника Српске краљевске академије и председника владе Краљевине Југославије, једног од највећих и најплоднијих српских историографа и правних стручњака.

2013- Национална авиокомпанија Ер Србија започела је рад првим летом авиона Ербас А 319 са београдског аеродрома "Никола Тесла" за Абу Даби.

(Танјуг)